

den bolsjewiek wordt plotseling een kind ziek, dan zal hij, al is het te middernacht, gaarne naar den dokter snellen en met den Russischen enthoesias samenwerken om, zooveel als in zijn vermogen is, het herstel van den kleine te bevorderen. Naastenliefde vordert dit.

Bij het bouwen van zijn kerken, scholen, huizen, versmaadt hij de hulp van de Hiram's niet, alleen hij bepaalt in volkomen zelfstandigheid, wijl gebonden aan het Woord van God, de grondtrekken van het bestek.

Hij erkent een neutrale zone, waar hij en andersdenkenden elkander ontmoeten. Anders zou hij uit de wereld moeten gaan. En dat mag hij niet. Dat wil hij niet. De geloovige kan daarop samenwerken met den ongelovigen arbeider. Onze Heiland teekent van het laatste der dagen: twee zullen arbeiden op het veld, de een zal aangenomen, de ander zal verlaten worden; twee vrouwen zullen malen in een molen, de een zal aangenomen, de ander zal verlaten worden. In het sociale leven vooral is een breede neutrale zone. Daarop kan de Gereformeerde samenwerken als de beste. Alleen hij behoort ook daar zijn zelfstandigheid te bewaren en zich instrument Gods te weten. Al doet hij dan uiterlijk hetzelfde als iemand, die in de belangrijkste levensvragen tegenover hem staat, innerlijk doet hij niet hetzelfde. Doch zoodra het op sociaal terrein op organisatie aankomt, dan moet daar aangestuurd worden op een organisatie, die geheel in de lijn ligt van zijn wereld- en levensbeschouwing.

Uit dit alles volgt, dat de samenwerking voor den Gereformeerde even ruim en varieërend is als het leven zelf.

Soms kan de samenwerking meer blijvend, soms ook geheel momenteel zijn. En daartusschen in liggen tal van andere vormen.

We kiezen weer een voorbeeld.

Op politiek gebied werken wij samen in een coalitie. Die coalitie is iets zeer natuurlijks. Zij is aangegaan tusschen de partijen, die de christelijke beginselen geldig verklaren ook voor het staatsleven. Zij rust in de antithese. Zij stelt daarom tot een meer blijvende samenwerking in staat.

Maar neem nu eens voor een oogenblik aan, dat Troelstra's toelag gelukte om de Roomsche arbeiders naar de S. D. A. P. te trekken of dat Dr. Nolens' slag om den arm ernstiger blijkt, dan ze ons nu lijkt en dat werkelijk de coalitie wordt verbroken, dan zouden we dit zeer betreuren, maar tot politieke onmacht zouden we niet vervallen.

Een coalitie met andere dan de tegenwoordige Rechtsche Partijen kunnen we niet aangaan.

Maar wel kunnen we steun verlenen aan een voorstel, van welke partij ook afkomstig, dat ons sympathiek is of initiatief nemen tot een voorslag en daarvoor anderen zoeken te winnen.

Dat wordt dan zuivere zakenpolitiek, in tegenstelling met de beginselpolitiek.

Deze zakenpolitiek zal uiteraard slechts samenwerking vragen voor den tijd, dat zeker desideratum in de wet is opgenomen.

Daarna is het samengaan weer afgelopen.

Zulk een samenwerking wordt door ons allerminst begeerd.

De politieke samenwerking, nu gevoerd, is beter. Maar als de laatste ophield, zouden we volstrekt niet van alle samenwerking behoeven af te zien.

Men ziet, dat de meest onderscheiden combinaties van samenwerking mogelijk zijn.

Niet alleen het politieke terrein, maar ook andere levensgebieden leenen er zich toe.

Gezonde samenwerking — we herinnerden er reeds aan in ons vorig artikel — vraagt vast accoord.

Wanneer in één en hetzelfde bedrijf meerdere werkgevers zijn, dan gaan zij een vennootschap aan en ieders rechten zijn daarin omschreven en valt de samenwerking niet mee, dan kunnen zij de vennootschap ontbinden.

Zoo moeten ook wij bij samenwerking onze wenschen en rechten omschrijven.

Er moet een basis zijn.

Die basis mag op geen enkel punt ingaan tegen ons beginsel.

En dan behoort het niet te zijn een samenwerking in eenheidsverband, maar in groepsverband. Als Gereformeerde, Calvinistische groep dienen we zelfstandig te blijven.

Omdat we — ik herhaal het — iets eigens hebben.

En dat eigene hebben we onszelf niet aangematigd, want dan zouden we het moeten prijsgeven.

Maar we hebben het, naar wij vast gelooven, van God ontvangen.

Dat pand hebben we te bewaren. Met die gaven hebben we te werken. Die wereld- en levensbeschouwing hebben we te ontwikkelen en daarvoor anderen te winnen.

Samenwerken is nog geen samenleven.

Samenleven doen wij in ons eigen huis.

Onder ons, Gereformeerden.

Dat Gereformeerde huis is ons kasteel.

Daarin trekken we ons gedurig terug om krachten te verzamelen, ook voor samenwerken.

Daarin hebben wij onze plaatsen van gebed en van onderzoek.

Daar overdenken we rustig, wat God van ons eischt.

Daar stellen we ons voor Christus en zeggen: spreek Heere, want Uw knecht hoort.

Daar maken we ons plan de campagne op en werken het tot in onderdeelen uit.

Daar trachten we tot steeds hooger beginselbewustheid en steeds hechter beginselvastheid te komen.

Daar betogen we onze liefde tot 's Heeren geboden en smeeken, dat we in geen enkele wending van ons leven daarvan mogen afwaken.

En nooit mogen we ons Gereformeerde huis verlaten om te gaan saamwonen met lieden van andere richting in een schepping van revolutiebouw.

Tot de ruimste samenwerking zijn we bereid.

Maar alleen op grond van relatief isolement!

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

De God des Vredes.

1 Thess. 5:23.

Welke liefelijke gedachten wekt deze samenvoeging in ons op: de God des Vredes.

Vrede — is het geen hemelwoord op deze lage, woelige aarde van onrust en strijd?

Als vredesvorst is aangekondigd Hij, naar Wien de wensch aller volken uitging.

Van vrede hebben de engelen in Efrata's velden gezongen met machtige koren.

Vrede ademde de verschijning van Hem, die deze aarde bezocht met zijn: Vrede laat ik u, mijnen vrede geef ik u.

Vrede met God wordt gekend door wie gerechtvaardigd is uit het geloof.

En vrede zal het deel zijn van Gods verlossenen op de vernieuwde aarde als het nieuwe Jeruzalem in heerlijkheid zal stralen en men de zwaarden zal slaan tot spaden en de spiesen tot sikkelen en de wolf zal verkeeren met het lam en de luipaard nederliggen zal bij den geitebok.

Onze God is de God des vredes.

De Heere is vrede.

Jezus, Gods Zoon, geeft vrede.

En het nieuwe Jeruzalem brengt den vrede op aarde.

Zoo is de Heere ons de God des vredes, die allen wanklant in het lied der schepping zal oplossen.

Hij zal de oorlogen doen ophouden tot aan het einde der aarde.

Vrede, harmonie is Gods Wezen.

Harmonie is Gods Werken.

Harmonie is het einde van Gods Rand, de heerlijkheid Gods.

Enkele malen komt in de apostolische literatuur die uitdrukking voor: de God des Vredes.

En dan bijna altijd aan het einde van een brief en als aanspraak tot God in een bede, waarin de apostel zijn begeerte voor zijn lezers samenvat.

En daarin blijkt dan vooral deze wensch op den voorgrond te komen, dat de gemeente in heiligmaking moge voortvaren tot de volmaaktheid.

De God des Vredes zelf heilige u geheel en al. (1 Thess. 5:23).

De God des Vredes volmake u in alle goed werk. (Hebr. 13:20 en 21).

Broeders, ... wordt volmaakt... en de God des vredes zal met u zijn. (2 Cor. 13:11).

Er is in de gemeente en in ieder van Gods kinderen een tegenstelling, een strijd, een disharmonie.

Haar staat en haar toestand verschillen onderling zeer.

In Christus is Gods kerk heilig.

Naar haar wandel is zij geheel bezoedeld en bevlekt.

Haar belijdenis is zoo rijk en heerlijk.

Haar leven stelt zoo telkens weer teleur.

Dat is een misstand.

We weten het wel, dat het niet anders kan.

Maar daarom mogen we het niet aanvaarden als een noodlot, dat op ons ligt en waaraan geen ontworstelen is.

De apostelen hebben altijd weer hun broeders en zusters opgewekt om hun belijdenis ook te beleven.

En zij hebben daartoe smeekend het oog gericht op Hem, die alleen dezen strijd kan opheffen.

Van den God des vredes hebben zij het afgebeden, dat deze heilige vrede en die goddelijke harmonie van het werken Gods zich weerspiegelen in het leven der gemeente.

Laat dan de volmaaktheid van den God des vredes ons ideaal blijven!

Er wordt tegenwoordig onder de bekoring van een eenzijdige ontwapening met vrede gedweept op een wijze, die met de werkelijkheden van zonde en oordeel niet rekent.

Maar al erkennen we, dat de bereiking van ons vredesideaal eerst in een zeer verre toekomst ligt,

we staan vast in het geloofsvertrouwen, dat het eenmaal werkelijkheid worden zal.

Biddend roepen we naar den hemel tot den God des vredes, dat Hij ons dat ideaal reeds in dit leven nader brenge.

In Zijn kracht strijden we tegen alle tweedheid zoo in ons als rond ons.

En den vollen vrede verwachten we van den God des vredes in den dag van Christus.

Want, de God des vredes zal dan den Salom onder onze voeten verpletteren. (Rom. 16:20).

J. G. KUNST.

KERKELIJK LEVEN.

De Inrichting van de Kerkeraadsbibliotheek.

Vóór enkele weken schreef ik over de noodzakelijkheid van een Kerkelijke Bibliotheek, welke men nog juist kan aanduiden als „Kerkeraadsbibliotheek“.

Ik beloofde tevens eenige wenken omtrent de inrichting daarvan te geven.

Nu mij er nog eens nadrukkelijk om gevraagd wordt, wil ik dit onderwerp vóór laten gaan.

Men zal zich herinneren, dat ik het niet noodig achtte zulk een bibliotheek te grootscheeps op te zetten.

En voorts, dat ik de verdeeling in 5 groepen aanbeval.

Laat mij dan nu de voornaamste werken noemen, welke ik voor deze verschillende groepen aanbeveel.

GROEP A. Officiële Kerkelijke Bescheiden:

1. De Acta onzer Synoden in de 16de en 17de eeuw. De handigste en meest bijgewerkte uitgave is wel: „Kerkelijk Handboekje, bevattende de Bepalingen der Nederlandsche Synoden en andere stukken van betekenis voor de Regeering der Kerken“, uitgegeven door de hoogleraren P. Biesterveld en Dr. H. H. Kuyper, Kampen, J. H. Bos 1905.

2. De Acta sinds de samensmelting in 1892. Men neme daarvoor niet de Archief-exemplaren, welke daarin bewaard moeten blijven en onder veelvuldig gebruik te zeer zouden lijden, maar schafften ze afzonderlijk aan.

3. „Kerkenordening van de Gereformeerde Kerken in Nederland gelijk deze op de Generale Synode te Utrecht in 1905 is herzien, met tekst van de Dordtsche Kerkenorde van 1618 en 1619, benevens de daaraan verbonden Besluiten van de Generale Synoden van Dordrecht (1833), Middelburg (1896), Groningen (1899), Arnhem (1902), Utrecht (1905), Amsterdam (1908), Zwolle (1911) en 's-Gravenhage (1914), benevens de Zendingenorde en onderscheidene Bijlagen. Derde uitgave door Dr. W. B. Benkema en Dr. J. C. de Moor, J. Zomer, Wageningen 1916.“ Later verschenen hierbij nog supplementen.

GROEP B. Verklaringen (geheele of gedeeltelijke) van de Kerkenorde:

1. „Korte Verklaring van de Kerkenordening door Dr. Joh. Jansen, J. H. Kok, Kampen, 1923.“

2. „De Verkiezing voor het Ambt door Dr. H. B. Kuyper.“ Dit werk is uitverkocht en helaas niet herdrukt.

3. „Kerkelijke Adviezen door Prof. Dr. F. L. Rutgers, J. H. Kok, Kampen, 1921.“ 2 deelen.

4. „De Kerkelijke Tucht naar het Gereformeerd Kerkrecht door Prof. Dr. H. Bouwman, J. H. Kok, Kampen, 1912.“

GROEP C. Literatuur over belangrijke kerkelijke vraagstukken:

Daarvoor kan men het best een abonnement nemen op onze groote kerkelijke bladen en een klapper aanleggen voor de artikelen, welke over zulke vraagstukken handelen.

Tevens kan men brochures aanschaffen, die van heden af verschijnen. Ik hoop bij de beoordeeling van zulke brochures aanwijzing te geven, of ze voor de kerkeraadsbibliotheek van belang zijn.

Voor groote gemeenten zijn op het oogenblik van gewicht de brochures over „Kerksplitsing“ van Dr. C. Lindeboom en ouderling J. Kruihof.

Men kan hier ook onderbrengen een geschiedenis van Afscheiding en Doleantie, waarvoor de bekende boeken van Dr. J. C. Rullmann het meest in aanmerking komen.

GROEP D. Lektuur voor de praktijk van het Ouderlingenambt:

1. „Het Huisbezoek door prof. P. Biesterveld, bezien door prof. Dr. T. Hoekstra. Derde Druk. J. H. Kok, Kampen, 1923.“

2. „Het Ouderlingenblad.“ Eind-redacteur Prof. Dr. G. Ch. Aalders. Uitgave van J. B. v. d. Brink en Co., Zutphen.

GROEP E. Lektuur voor de praktijk van het Diakonaat:

„Diaconaal Correspondentieblad voor de Gereformeerde Kerken in Nederland onder Redactie van Dr. J. C. de Moor en Mr. R. van Maare.“ Uitgave van J. H. Kok.

Hiermee heb ik bepaald het minimum opgegeven.

Enige uitbreiding hiervan zal op den duur gewenscht zijn.

Bij onze boekbesprekingen hopen we steeds aan de kerkeraadsbibliotheek te denken.

Intusschen hopen we, dat elke kerkeraad zich zal beijveren om binnenkort dit of een dergelijk minimum rijk te zijn.

De bewogen tijd, waarin we leven, noopt er wel

toe, dat el
in onze ke
der geschie
Intussche
dat er een
is aangeste
Het vraag
voor een p
Maar doe
veel van z
Natuurlijk
blijven het

— Hoe een

In zijn m
van Jezu
worden a
aanstaande
Gereformeer
Hij behoe
halers.
Toch ont
Gereformeer
bl. 110, 11

Dij een
tellectuali
dat het o
elementair
dan some
den, door
leer der
dit bezit
zichzelf e
dringt m
belijdenis
zich tot
lang dit m
van vrou
neele ort
schen die
waarheid
Komen d
dienstige
met nadr
mogen te
„Het woo
bezitters
legt, of
zouden s
mede te
nen toch
hebben d
Het is
van de l
ouder he
sinige l
mutandis
herinnere
hadden,
dank zij
overlever
den best
vertrouw
tuiging, v
werkelijk
De leer
weet zie
aansten“
Er wordt
van wat
er maar
worden
en hun
niets me
„afdoen“
die ander
antwoord
hen moe
En op t
even dezer

Wat d
Abraham
gens de
standpunt
aarde ze
besproket
zeggen: o
toedoen
„woord t
de waarl
kerk kun
dien dat
de gedac
ders moe
doen“ of
„Zij heb
zij luiste
Men hee
als Dr. Va
leiden.
Maar wa
is het n
hij over o
woorden m
Wij stell
Wij mog
Het is wi
bedenking
veroordeelt
Een beu
Het kan
het licht
Daarmee
niet op.
Wel kan

Kerkelijk leven. III.

Gelijk ik zeide, zou de drang tot aansluiting aan de zichtbare openbaring van het Lichaam van Christus, die uit dat mystieke Lichaam-zelf opwerkt, en die door het gebod des Heeren tot roeping wordt, als van zelf zijn weg vinden, zoo er slechts één kerkformatie op aarde bestond, en deze zich ook als de zichtbare openbaring van het Lichaam des Heeren terstond bij ieder geloovige legitimeerde. Doch nu er overal, ook onder ons, tal van kerkformaties bestaan, die zich, voorzoveel ze nog op méér dan den naam van kerk aanspraak maken, als wettige openbaring van het Lichaam van Christus aandienen, wordt de zaak moeilijker. Nu moet er gekozen worden.

Op zichzelf reeds met eenvoudigheid. Maar wat de beslissing nog grootelijks verzwaren komt, is het feit, dat we, in een Christen-land als het onze, in den regel door geboorte beginnen met tot een bepaalde kerk-gemeenschap te behooren.

Dit laatste wil dan allicht bij ons den doorslag geven. Geeft dien ook bij verre de meesten. Men blijft doorgaans, ook bij in geloof en bekeering doorbrekend geestelijk leven, in de kerk waarin men geboren en gedoopt werd. Het „ik ben daar nu eenmaal geboren en gedoopt, en mijn ouders en grootouders hebben er ook altoos behoord“, is voor velen het afdoende argument tegen elke poging om hun een anderen en beteren weg aan te bevelen.

En als ze daar dan nog aan kunnen toevoegen, dat ze er ook eenmaal hun belijdenis doen, achten ze zich althans aan alle kanten gedekt.

Waar deze overwegingen nu geen frazen zijn, om zich van alle rekenschap-geven van zijn kerkelijken weg af te maken, maar werkelijke overwegingen, die men bij ernstige bezinning laat gelden, verdienen ze tot op zekere hoogte eerbied.

In de ouders uit wie, en in den kring waarin we geboren werden, hebben toch we niet met toeval, maar met het voorziene bestel onzes Gods te doen. En zoolang Gods geopenbaarde wil ons niet roept, in ons kerkelijk leven met dien kring te breken, is het naar den drang onzer natuur, en blijft het ook geraden, er in te volharden. Wie er ook nog belijdenis deed, bevestigde daarmee de kerkelijke gemeenschap met dien kring, en mag de belofte van trouw en toewijding, die hij daarbij deed, niet verbreken, zoolang hij zich daartoe niet van Godswege in zijn consciëntie geroepen en verplicht weet. Wij, Gereformeerden, die belijden het verband tusschen natuur en genade niet te willen verbreken, maar te willen eeren, en wier kerkelijk optreden voor zoo groot een deel zijn prikkel en zijn kracht omtrentende en ontleend blijft aan het heilig karakter van kerkelijke beloften en stipulatiën, moeten dergelijke overwegingen zoowel bij anderen laten gelden als in eigen kring.

Doch dit neemt niet weg, dat ze nooit een beslissende stem mogen hebben. Ze zouden het mogen, indien het er ten slotte weinig of niets toe deed, tot welke kerkgemeenschap we behooren, zoo ze maar in een of ander opzicht iets Christelijk heeft; zoo ze maar geen Joodsche Synagoge, geen Mohammedaansche, heidensche, puur-moderne of ook z.g.n. neutrale — waarom zou ook die niet tot de mogelijkheden behooren? — religieuze bond of godsdienstig genootschap is.

In dat licht staat metterdaad het kerkelijk vraagstuk — dat daarmee ophield een vraagstuk te zijn — voor menigen.

Maar het Woord Gods zet het voor ons in een geheel ander licht. En naar dat licht zal wie een waar „Christen-geloovige“ is hier vragen.

Het begon reeds voor ons op te gaan, toen we spraken over de objectieve werkelijkheid: het geestelijk Lichaam van onzen Heere Jezus Christus, waaruit de drang tot kerkformatie opkomt, en dat daarin zoekt te komen tot zijn zichtbare gestalte in de geïnstitueerde kerk. Daaruit toch volgt met ijeren noodzakelijkheid, dat dan ook wat zichtbare kerk zal kunnen heeten, zich als zodanig hierin zal moeten legitimeeren, dat het het Lichaam van Christus tot openbaring brengt. Het zal tot openbaring moeten brengen, niet alleen zeker gevoel van saamhoorigheid onder menschen die geloovigen zijn, maar hun eenheid als geloovigen; d.w.z. hun eenheid door het geloof in Christus; hun eenheid in het Lichaam, waarvan Jezus Christus het Hoofd is; Jezus Christus naar de Schriften; Jezus Christus, als hun hoogsten Profet en Leeraar, wiens Woord hun aller licht en wijsheid is; als hun eenigen Hoogepriester, in wiens offerande aan het kruis en in wiens voorbede bij den Vader hun verzoening is, hun troost en hun vrede; en als hun eenigen Koning, wiens gebod hun wet en wiens gehoorzamen hun vreugde is.

En daarmee is, in beginsel, heel de gestalte en heel het leven der kerk bepaald.

Daarmee is bepaald de belijdenis, die ze opheffen moet, en de inrichting, die ze moet hebben; daarmee zijn bepaald de ambten, die er onder haar moeten zijn, en de regeling, die voor de bediening dier ambten en voor geheel haar leven moeten gelden. Dit alles moet niet maar een zeker lichaam, een zekere eenheid doen zien; maar het moet ook tot openbaring brengen den band dier gemeenschap, den wortel dier eenheid, het Hoofd van 't Lichaam. Het moet alles den Christus uitroepen.

Daarin moeten ze elk voor zich als geloovigen in Christus openbaar worden, en daarin gezamenlijk de gemeenschap der geloovigen in Christus tot openbaring brengen.

Dit is de kerk in 't licht des Woords.

En wie haar zoo ziet, ziet haar niet als iets willekeurig, als iets bijkomstigs en ongeestelijks, maar die ziet haar als het geestelijkste van al wat er geestelijk is op aarde; als het uitbreken in zichtbare gestalte van het allergeestelijkste werk Gods in de wondere schepping van de gemeenschap aller heiligen; en die voelt, hoe innig en onlosmakelijk zijn eigen geestelijk leven, in het hare opgenomen en met het hare vervlochten is.

En dat dit nu maar geen soort wijsgeerige bespiegeling

blijkbaar een klap van den Ethischen molen beet heeft, op dergelijke manier over zijn geloofsgenooten hooren spreken.

Maar wij protesteeren er krachtig tegen.

Wanneer wij in den tram van Dr v. R. wilden redeneeren, dan zou het ons weinig moeite kosten aan te toonen, dat de Ethischen aan de Farizeeën toch altijd nauwer verwant zijn.

Waar legden de Farizeeën, gelijk ze ons in het Nieuwe Testament worden geteekend, allen nadruk op?

Op de „leer“?

Geen sprake van.

Maar op het „leven“.

Het „leven naar de wet“ dat was voor hen het voornaamste.

Daarin school voor hen de gerechtigheid en de gunst van God.

En wie zijn het onder ons, die er altijd op nameren: het leven, het leven, daar komt het op aan?

Men vult zelf maar in.

Doch 't is ons niet te doen om Dr v. R. met gelijke munt te betalen.

We willen zijn betoogtrant niet overnemen.

Christus zelf heeft verklaard, dat de zuurdeusem der Farizeeën de geveinsdheid was.

De geveinsdheid, ziedaar het eigenlijke karakter van het Farizeïsme.

En waar nu meer geveinsdheid gevonden wordt?

Laten we om niet bedrogen uit te komen maar aannemen: onder de Gereformeerden.

Doch er bestaat geen grond voor.

Ik weet het niet.

Dr van Rhijn weet het evenmin.

God weet het.

De stille verklikker.

Uit de verslagen blijkt, dat de classis Amsterdam den laatsten tijd extra veel heeft vergaderd.

Telkens leest men van een geheime zitting.

Er was dus een zaak aanhangig, waarvan openlijke behandeling en daarop volgende publicatie niet gewenscht werd.

Zoo gaat het meer met kerkelijke zaken.

Openbaarheid staat niet zelden de rustige afwikkeling in den weg.

Doch wat geschiedt?

De stille verklikker is in het „Handelsblad“ weer bezig.

Hij slentert graag door de straten van Gad en Askalon en vertelt daar tegen idem zooveel zijn nieuwtjes.

Hij sprak van een „leergeschied in de Gereformeerde Kerken“ en een „actie tegen Dr Geelkerken“. Hij wist haarfijn mee te deelen wat er op den kerkeraad van Amsterdam-Zuid en op de classis was verhandeld. En als toegift deed hij er nog een stuk of wat profetieën bij. Helas heeft „De Nederlander“ dit overgenomen.

Wij moeten nogmaals onze lezers waarschuwen tegen dit obskure heerschap.

Men bedenke vooreerst, dat de waarheidsliefde bij zulke stille verklikkers in den regel niet groot is.

Dan, dat zulke menschen, indien ze niet met hun duimen werken, over 't geheel eenzijdig zijn ingelicht. Ook, dat zij een zekere reden hebben om de zaken tendentius voor te stellen.

Genoemde kerkeraad en genoemde classis kunnen beoordeelen of de stille verklikker alles verzonnen heeft, dan wel of hij inlichtingen heeft ontvangen.

In het laatste geval moet er een lek zijn.

Nu zou het met de waardigheid van deze colleges in strijd zijn om een inquisitoriaal onderzoek in te stellen.

Mogelijk echter kunnen zij er langs koninklijken weg er achter komen, waar dat lek zich bevindt en het dan stoppen.

Opdat deze Doeg afdruipe.

Niet aansprakelijk.

Tot mijn spijt ontbrak mij de tijd om voor mijn referaat over „de theologische denkbeelden van Karl Barth“ zelf het persverslag gereed te maken.

De verslaggevers hebben zich over het geheel van hun taak loffelijk gekwet.

Ik kon uiteraard niet meer dan een résumé van Barths denkbeelden geven.

En zij moesten een résumé van een résumé hun lezers aanbieden.

Dat valt vanzelf niet mee.

Ik zal dan ook de laatste zijn van ingeslopen onjuistheden eonig verwijt te maken.

Ik zou er zelfs geen gewag van gemaakt hebben, indien men zich niet op een verslag had beroepen.

Daartegenover nu moet ik verklaren, dat ik mij voor geen verslag aansprakelijk kan stellen.

Ik moet uitdrukkelijk verwijzen naar de studie, welke D.V. over dit onderwerp van mijn hand zal verschijnen.

Dit verwijzen vindt Dr de Moor in een van zijn oppercensorische buren, waarin hij alles en nog wat zoo beangstigend precies weet — om zijn groote verdienste, waardoor hij aanspraak heeft op onze waardering en hoogachting, vergeeten we die buren maar dadelijk — maar half.

Hij herinnert er de lezers van de „Utrechtsche Kerkbode“ aan, dat ik al eens meer een boek heb beloofd, dat nog niet is verschenen.

Dr de Moor stelle zich echter gerust.

Zoo God mij en mijn krachten spaart, los ik iedere belofte in.

Ik vraag alleen om wat minder ongeduld.

HEPP.

toe, dat elk kerkeraadslid studie make van wat er in onze kerkelijke wereld voorvalt en met de lessen der geschiedenis winst te doen.

Intusschen kwam ook van Rotterdam het bericht in, dat er een bibliothecaris voor de kerkeraadsbibliotheek is aangesteld.

Het vraagstuk van de opleiding van ouderlingen werd voor een paar jaar nog al druk besproken.

Maar door zulk een bibliotheekje kan dat vraagstuk veel van zijn aktualiteit verliezen.

Natuurlijk moet voor elken ambtsdrager hoofdzaak blijven het gestadig onderzoek van de Heilige Schrift.

Hoe een Ethische over zijn Gereformeerde broeders denkt.

In zijn meesterlijk boek „Een blik in het onderwijs van Jezus“, dat nog nader onder „Boekbespreking“ zal worden aanschouwd, spreekt Dr M. van Rhijn, een voor-aanstaande figuur onder de Ethischen, zich over de Gereformeerden uit.

Hij behoort volstrekt niet tot de Gereformeerden-laters.

Toch ontdekt hij sprekende overeenkomst tusschen Gereformeerden en Farizeeën. Men leest op bl. 110, 111:

Bij een uitwendige, streng rechtzinnige, zuiver intellectualistische geloofsovertuiging, zien wij soms, dat het opkomen voor de „leer“ menigmaal met een elementair gemis aan liefde gepaard gaat. Men denkt dan soms dat helgeen ontbreekt, vergoed kan worden, doordat men den vorm, laten we zeggen: „de leer der vaders“, zoo trouw mogelijk bewaart. In dit bezit acht men zich dan „rijk“, rekent men zichzelf en elkander tot de beste en eenig ware partij, dringt men uitsluitend aan op „zuiverheid in de belijdenis“, behooren de anderen tot degenen, die zich tot „de waarheid Gods moeten bekeeren“. Zoolang dit nog niet het geval is, zijn bij deze karikatuur van vrome orthodoxie — ook van vrome confessioneel orthodoxie — de andersdenkenden de menschen die er „niets“ van begrijpen, die buiten „de waarheid“ staan, en van de Schrift zijn afgeweken. Komen die andersdenkenden met een eigen godsdienstige beschouwing voor den dag, dan wordt hun niet nadruk aangezegd, dat zij „niets aan de Schrift mogen toedoen of van de Schrift mogen afdoen“. „Het woord Gods is genoeg“. En wanneer men den bezitters dier onwankelbare „waarheid“ de vraag voorlegt, of zij dan niet eens een poging in het werk zouden stellen, om van hun bezit aan anderen iets mede te deelen, dan luidt het wederwoord: „zij kunnen toch iederen Zondag naar de kerk gaan en zij hebben den Bijbel, laten ze dien lezen.“

Het is volstrekt in overeenstemming met wat wij van de Farizeeërs weten, te gelooven, dat er ook onder hen dergelijke extreem ongodsdienstig-rechtzinnige broeders zullen zijn geweest, die er „mutatis mutandis“ ongeveer precies zoo over dachten. Wij herinneren er aan, dat zij de waarheid in pacht hadden, dat die waarheid vooral aan degenen die, dank zij hun theologische scholing, de Wet met de overlevering en de Profeten tot in onderdeelen konden bestudeeren, meer in het bijzonder was toevertrouwd. Ook hier dreigde het gevaar eener overtuiging, waarbij degenen die „binnen“ zijn er ook werkelijk „binnen zijn“ en de anderen „er buiten“. De leer der vaders wordt getrouw bewaard, men weet zich in eigen kring en in eigen groep „de naasten“, de Farizeeërs (d.i. de „afgezonderden“). Er wordt aangedrongen op de strengste handhaving van wat in Wet en Profeten is geopenbaard. Zoodra er maar iets blijkt van een afwijkend eigen inzicht, worden de andersdenkenden tot de orde geroepen en hun aangezegd, dat zij aan „Wet en Profeten“ niets mogen „toevoegen“ en er niets aan mogen „afdoen“. En wanneer het er op aankomt iets voor die andersdenkenden te doen, dan luidt ook hier het antwoord: „Zij hebben Mozes en de Profeten, naar hen moeten zij luisteren“.

En op bl. 145 ontvangen de Gereformeerden nog even dezen veeg uit de pan:

Wat de Farizeeërs op aarde zeiden, gaf Vader Abraham hun volgens de leer der vergelding en volgens de leer van de onveranderlijkheid van dit standpunt, precies zoo in de Geheenna terug. Op aarde zeiden de Farizeeërs, wat wij ook de reeds besproken ongodsdienstige orthodoxen wel hooren zeggen: dat de anderen „niets aan de Schrift mogen toedoen of van de Schrift mogen afdoen“, dat het „woord Gods genoeg is“ en dat degenen die buiten de waarheid staan, toch „iederden Zondag naar de kerk kunnen gaan“ en een „Bijbel hebben, dat ze dien dan maar moeten lezen“. Hetzelfde past in de gedachtenwereld der Farizeeërs. De buitenstaanders mochten niets aan de Wet en de Profeten „toedoen“ of „afdoen“ en ten slotte was het ook hier „Zij hebben Mozes en de Profeten, naar hen moeten zij luisteren“.

Men heeft het betreurd, dat een sympathiek man als Dr Van Rhijn zich tot deze uitvalen liet verleiden.

Maar waarom zouden wij dat zoo sterk betreuren?

Is het niet beter, dat hij het rond uitsprekt, wat hij over ons denkt, dan dat hij het onder vliegende woorden aan ons adres verbergt?

Wij stellen zulke eerlijkheid op prijs.

Wij mogen dat opene wel.

Het is waarlijk niet zoo gelogen, dat de Gereformeerde bedenking heeft tegen den Ethische. Maar de Ethische veroordeelt ook den Gereformeerde.

Een bewijs, dat zij in den grond niet één zijn.

Het kan werkelijk geen kwaad, dat Dr v. R. dit in het licht heeft gesteld.

Daarmee nemen we natuurlijk het voor zijn bewering niet op.

Wel kan men soms een enkele Gereformeerde, die

...